

CUMÜN DA LAVIN

UORDEN CHAMPESTER

7543 Lavin, 26 d'avrigl 2006

Register dal cuntgnü:**I. DISPOSIZIUNS GENERALAS**

Art. 1 *Egalisaziun da noziuns*

II. DISPOSIZIUNS D'ORGANISAZIUN E D'EXECUZIUN**A. Pulizia champestra**

- Art. 2** *Surveglianza*
Art. 3 *Instanza puliziala e chastis*
Art. 4 *Organisaziun*
Art. 5 *Dret superiur*
Art. 6 *Immundizchas, material da s-chav, material da cumpostar, cadavers ed aldümers*
Art. 7 *Far fö*
Art. 8 *Protecziun da plantas e bulais*
Art. 9 *Tendas ed achampamaints*
Art. 10 *Auas e sauaziun*
Art. 11 *Stabels, chamonnas da chatscha, fabricats temporaris*
Art. 12 *Territori privat*
Art. 13 *Travachar prada ed ers; sendas arcugnuoschüdas*
Art. 14 *Pascalaziun cumüna e chasana; dret da pascular*
Art. 15 *Serrar aint parzellas cun saivs stablas e moviblas*
Art. 16 *Bavuns nouvs*
Art. 17 *Aldar ed ir cun pischatsch*
Art. 18 *Cultivar, sgiar e sfrüar bains*
Art. 19 *Passar tras prada na sgiada e tras fains*

B. Pas-chs ed alps

- Art. 20** *Nettiar e mantgnair la pas-chüra*
Art. 21 *Taxa d'erbadi*
Art. 22 *Muvel eister, cumbinaziun cun oters cumüns*
Art. 23 *Perioda d'alpagiar*
Art. 24 *Territori da pas-ch*
Art. 25 *Proprietà, survagliaanza e mantgnair ils stabels da las alps*

C. Lavur cumüna e lavur in alp

- Art. 26** *Lavur cumüna e lavur in alp*
Art. 27 *Lavuors manchantadas*
Art. 28 *Surveglianza da las lavuors cumünas ed in alp*
Art. 29 *Controllas, chastis e taxas*

III. Disposiziuns finalas

- Art. 30** *Adöver da las vias champestras e da god cumünalas cun veiculs a motor*
Art. 31 *Entrada in vigur*

I. DISPOSIZIUNS GENERALAS

*Egalisaziun da
noziuns*

Art. 1

Confuorm al princip d'egualità da drets dad hom e duonna valan tuottas denominaziuns da persunas e funcziuns da quist uorden, adonta da la fuorma masculina o feminina ütilisada, per amendus schlattas.

II. DISPOSIZIUNS D'ORGANISAZIUN E D'EXECUZIUN

A. Pulizia champestra

Surveglianza

Art. 2

La survaglianza da la pulizia champestra sün tuot il territori cumünal suprastà al schef dal dicasteri agricul.

*Instanza puliziala
e chastis*

Art. 3

Il magistrat po intervegnir sco istanza puliziala in tuots cas da surpassamaint ed ha il dret da chastiar.

Surpassamaints da quist uorden sun d'annunzchar al schef dal dicasteri agricul. Ils surpassamaints vegnan trattats e chastiat dal magistrat.

El ha il dovair da surdar ils cuolpabels, in cas plü greivs, a las istanzas superiuras.

Organisaziun

Art. 4

La Terza d'alp as constituischa svesa ed eleja ils cheus d'alp als quals i suottastà la respunsabilità per las alps (actualmaing Zeznina, Lavinuoz e Chapisun bescha), per las scossas, per la pastiglia correspudenta e per l'administraziun.

Dret superiur

Art. 5

Tenor ordinaziun davart la protecziun da la natüra e da la patria, relaschada dal Grond Cussagl als 27 november 1946, han ils cumüns il dret da relaschar disposiziuns plü detagliadas davart la protecziun da la natüra e da la patria.

Il cumün da Lavin fa adöver da sias pussibilitats legalas a man da quist uorden champester.

Immundizchas, material Art. 6*da s-chav, material da**cumpostar, cadavers ed aldümers*

Sün tuot il territori cumünal dess regnar uorden e nettaschia.

L'allontanamaint d'immundizchas, da material da s-chav e da material da cumpostar es reglà i'ls uordens correspundents.

L'allontanamaint da cadavers as drizza davo l'uorden chantunal.

Il cumün da Lavin nu surpiglia ingüns cuosts da transport da cadavers (p.ex. tras helicopter), neir sch'el nun admetta da sepulir la bes-cha sül lö.

Aldümers averts dessan avoir, tenor uorden stradal, 3.00 m distanza da la parzella da la via chantunala. Quai vala eir per vias cumünalas. Pro vias cumünalas nu das-cha l'aldümer far don a la via.

*Far fö***Art. 7**

Id es scumandà da far fö in lös chi exista ün privel d'incendi relevant, dad arder pissun, spinatscha o bos-chaglia, sia quai sün territori cumünal sco eir sün territori privat. Il uorden da god regla la permischiun per far fös aint il god.

*Protecziun da plantas e bulais***Art. 8**

Il cleger fluors ed erbas our'd masüra, il desdrüer plantas e bulais e trar oura quellas cun raischs es scumandà sün tuot il territori cumünal.

Id es scumandà da cleger exemplars da las fluors protettas dal chantun. Davart il cleger bulais sun da resguardar las disposiziuns e restricziuns da la ledscha chantunala.

Il magistrat po augmentar la glista per proteger plantas e fluors spezialmaing raras sün territori cumünal. El po eir relaschar prescripziuns plü vastas co quellas chantunalas per la protecziun da las plantas e dals bulais.

*Tendas ed achampamaints***Art. 9**

Metter sü tendas per pernottar o eir inters achampamaints es da princip scumandà sün tuot il territori cumünal ad exepziun dal militar e süllas piazzas da campar definidas uffizialmaing. Il campar i'l god es reglà i'l uorden da god dal cumün da Lavin

Sün territori privat esa permiss dad abitar in tendas scha'l possessur dal terrain permetta quai. Il possessur dal terrain es però respunsabel invers il cumün o privats, schi succeda tras quai dons o surpassamaints da reglamaints correspundents.

Il magistrat po conceder il permiss dad eriger achampamaints sün territori cumünal a persunas o societats chi dan garanzia per buna condotta e bun uorden.

Pro minch'achampamaint esa da stabilir üna tualetta.

Auas e sauaziun

Art. 10

La auas, saja quai auals, lajets o aua da fuond, stan suot protecziun. L'adöver da las auas o dals idrants per sauar suottastà a la ledscha superiura davart la protecziun da las auas e/o al regulativ per il provedimaint d'aua dal cumün da Lavin.

Id es scumandà da suos-chantar las auas surnomnadas cun pischatsch, rument obain autras suos-charias.

Auals han d'esser fats oura minch'on fin il plü tard als 1. november. Ün di da lavur cumüna, dess gnir reservà per quistas lavuors.

Stabels, chamonnas da chatscha, fabricats temporaris

Art. 11

Tuot ils stabels, las chamonnas da chatscha ed ils fabricats temporaris suottastan a la ledscha chantunala da planisaziun ed a la ledscha da fabrica cumünala.

La ledscha superiura davart la protecziun da las auas sto gnir resguardada.

Territori privat

Art. 12

Ils bains privats han da gnir mantgnüts in uorden, usche chi nu dan don ni als cunfinants ni al cumün.

Ils mürs da pozza ston gnir mantgnüts seguond bsögn, in maniera chi nu fan don a cunfinants, vias o access.

Bavuns existents davo las vias, ston gnir mantgnüts dals possessurs dals bains.

Travachar prada ed ers; sendas arcugnuoschüdas

Art. 13

Id es scumandà da passar tras la prada ed ils ers dūrant il temp da la creschentscha o racolta, voul dir dals 1. da mai fin chi'd es fini la racolta.

Id es da far adöver da las sendas arcugnuoschüdas chi nu dessan però gnir schlargiadas. In cas d'abüs, po il magistrat scumandar temporariamaing o per adüna singulas sendas.

*Pasculaziun cumüna
e chasana; dret da
pascolar*

Art. 14

La respunsabilità per l'organisaziun da la pasculaziun suottastà a la Terza d'alp. La pasculaziun es suottamissa a las normas superiuras da chargia d'alp.

Implü sto gnir observà l'uorden da god dal cumün da Lavin.

Mincha paor chi fa part a la Terza d'alp Lavin ha il dret da tour a nüz pasch public cul muvel invernà a Lavin.

Respunsabel per l'organisaziun da la pasculaziun es la Terza d'alp Lavin.

*Serrar aint parzellas
cun saivs stablas e
moviblas*

Art. 15

Il serrar aint parzellas cun üna saiv stabla suottastà a la ledscha da planisziun chantunala ed a la ledscha da fabrica cumünala.

Saivs moviblas sun d'allontanar sün tuot il territori cumünal pel temp dals 15 november fin als 30 avrigl. Exepziuns ed ulteriuras disposiziuns sun commentadas illa ledscha da fabrica cumünala.

Il cumün stess, po eriger saivs sün seis territori per proteger il god ed implantaziuns.

l'd es scumandà da montar isolaturs da saivs electricas o oters indrizs vi da la bos-cha.

Bavuns novvs

Art. 16

Bavuns novvs pon gnir drivits oura sün vias cumünalas e champestras be cun permiss dal magistrat.

*Aldar ed ir cun
pischatsch*

Art. 17

L'aldar ed ir cun pischatsch es suottamiss a las disposiziuns superiuras a regard cultivaziun intensiva ed extensiva e nu das-cha causar don ad oters.

Id es scumandà dad aldar o büttar pischatsch sülla naiv.

*Cultivar, sgiar e sfrüar
bains*

Art. 18

Mincha proprietari po cultivar, sgiar e sfrüar seis bains co chi serva ad el, però sainza dar don ad oters. l'd es da resguardar la ledscha chantunala agricula.

Quels bains chi nu cunfinan culla via chantunala o cumünala das-chan gnir sfrüats pür cur cha'l bavun es liber.

*Passar tras prada na
sgiada e tras fains*

Art. 19

Minchün sto s'inservir da las vias e dals passagis existents.

Id es da prinzip scumandà da passar tras prada na sgiada, respectivmaing tras fains per terra.

In cas d'urgenza, esa da far bavun in manand la früa dal confinand a chasa.

B. Pas-chs ed alps

*Nettiar e mantgnair la
pas-chüra*

Art. 20

La pas-chüra dess gnir nettiada e mantgnüda in uorden. Per l'organisaziun e l'execuziun da las lavuors da nettiar e mantegnimaint es respunsabel il schef dal dicasteri agricul in collavuraziun culs cheus d'alp chi sun obliats da collavurar cul schef da dicasteri.

La lavur sülla pas-chüra vain fatta, in general, tras lavur cumüna e lavur in in alp.

Taxa d'erbadi

Art. 21

Per l'adöver da la pas-chüra pajan ils proprietaris da bes-chas, sajan quai quellas missas ad alp sco eir quellas missas a pas-ch sün pas-ch cumünal e sün agen interess d'ürant la stà, üna taxa d'erbadi chi vain fixada da la radunanza cumünala.

La taxa d'erbadi es indichada i'l uorden da remuneraziuns e da taxas. Il nomer da bes-chas per inchargiar las taxas d'erbadi as drizza davo il nr. da bes-chas chi vegnan alpigiadas almain d'ürant 5 dis.

Ils cheus d'alp surdan fin il plü tard la fin da settember a la chascha cumünala da Lavin üna glista da las bes-chas correspondentas chi'd han pasculà quel on sün terrain cumünal. D'indichar sun las bes-chas da mincha singul proprietari e dal muvel ester, seguond gener e graduaziun d'età fixà i'l uorden da taxas (bescha, büzs, chavras, usöls, muojas/muois/süts, vachas/taurs/ süttas/ trimmas, vdels, chavagls/asens, ponis, puleders, e.u.i.).

*Muvel eister, combina-
ziun cun oters cumüns*

Art. 22

La Terza d'alp po decider da tour sù muvel eister pro nossas scossas sco eir d'entrar in cumbinaziun cun oters cumüns a regard l'alpigiada. Las alps pon e ston gnir chargiadas tenor la norma da chargia d'alps.

A privats nun esa admiss da tour muvel eister ad erbadi.

*Perioda d'alpagiar***Art. 23**

La perioda d'alpagiar annuala vain communicada dals cheus d'alp davo cunvegnientscha culs paurs pertocs.

*Territori da pas-ch***Art. 24**

Ils cheus d'alp correspondent sun in dovair da muossar a mincha paster il territori sül qual els das-chan laschar pascular lur scossas. Dal territori da pas-ch sun exclusas las zonas indichadas i'l plan da separaziun da god e pas-ch.

*Proprietà, survaglianza
e mantgnair ils stabels
da las alps*

Art. 25

Ils stabels da las alps sun proprietà cumünala. La survaglianza pel mantegnimaint dals stabels suprastà al schef da fabrica. La survaglianza per l'adöver dals stabels suprastà al schef dal dicasteri agricul.

Tuot ils stabels dessan gnir mantgnüts in uorden. Per garantir ün mantegnimaint adequat, pon ils stabels gnir surlaschats a personas privatas. Per reglar quist fat vain stipulà ün uorden correspondent.

C. Lavur cumüna e lavur in alp

*Lavur cumüna e lavur
in alp*

Art. 26

Mincha paur es in dovair da far lavur cumüna ed in alp in proporziun al numer da vachadas alpigiadas. Las lavuors han da gnir fattas seguaintamaing:

1 di per pauraria implü ün di per mincha 7 vachadas alpigiadas:

Il numer da vachadas per prestar las lavuors vain fixà tenor il nr. da vachadas chi vain alpigià dūrant al main 5 dis.

Lavuors manchantadas **Art. 27**

Ils paurs han da pisserar dūrant l'on per ün bilantsch da lavuors equilibrà. Lavuors manchantadas pon gnir tuttas davo dūrant l'on cun lavuors singulas. Per far quai faja dabsögn da's perincleger cul cheu d'alp.

Lavuors na prestadas vegnan inchargiadas al paur seguond uorden da taxas. Lavuors supplementaras nu vegnan remuneradas.

Art. 28
Surveglianza da las lavuors cumünas ed in alp

Al schef da dicasteri agricul ed als cheus d'alp suprastà la direcziun e la surveglianza da las lavuors cumünas e da las lavuors in alp per lur respectivs dicasteris.

Art. 29
Controllas, chastis e taxas

Il schef da dicasteri agricul maina nota e controlla cha las lavuors cumünas ed in alp vegnan prestadas tenor quist uorden. La glista da controlla ha da gnir surdatta a la cancellaria cumünala subit davo la prestaziun da las ultimas lavuors.

III. Disposiziuns finalas**Art. 30**
Adöver da las vias champestras e da god cumünalas cun veiculs a motor

L'adöver da las vias champestras e da god cumünalas cun veiculs a motor es reglà i'l reglamaint per far adöver da vias champestras e da god cun veiculs a motor.

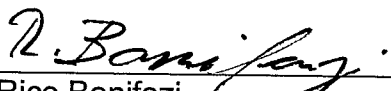
Art. 31
Entrada in vigur

Davo esser gnü acceptà da la radunanza cumünala vain il uorden champester preschaint miss in vigur retroactivmaing süls 1. da schner 2006.

Cun sia entrada in vigur sun abolidas tuot las disposiziuns dal cumün chi stan in cuntradicziun cun quist uorden.

Decis uschè da la radunanza cumünala dals 25 d'avrigl 2006

Il cuvi:

Rico Bonifazi

Il chanzlist:

Robert Cantieni